

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Egész évre 28 kor., fél évre 14 kor., negyed évre 7 kor., egy hónapra 2 k. 40 f. — Egyes szám 10 f.
Megjelenik naponként, az ünnepek kivételével.

Felelős szerkesztő:

HEGYESY VILMOS.

Főszerkesztő:

Br. FEILITZSCH ÁRTHUR.

Kiadó és leltartó:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: Farkas-utca 8. sz.

Hirdetések 8 fill., nyiltér petit sora 40 f.

Kiadóhivatal: Deák Ferencz-utca 4. sz.

A kiegyezés.

A kiegyezés nehéz kérdésében, mely évek óta fárasztja a kormányokat és a két országot, most az utolsó fordulóhoz jutottunk. A tegnapi és mai tárgyalásoktól függ, hogy lesz-e egyáltalán kiegyezés vagy nem lesz.

A tárgyalások elhúzódását az osztrák viszonyok okozták, melyek itt kettős szempontból jönnek figyelembe. Mert az osztrák kormány a megoldás késletetésével egyfelől azt akarta elérni, hogy a kormányunktól újabb és újabb engedményeket nyerjen s ez által az eredeti kiegyezést saját szempontjából mentől előnyösebbé és elfogadhatóbbá tegye; másfelől pedig arra számított, hogy a nemzetiségi versengéseket időközben megoldja s a törvényhozás munkaképessége helyre áll. Számítása azonban egyik irányban se vált be, sőt a legújabb hírek szerint, lényeges kérdésekben kénytelen volt engedni a magyar kormány erőyes ellentállásának, a nemzetiségi ellentétek pedig talán még élesebbek, mint eddig voltak s az osztrák alkotmány funkcionálása ezuttal is alig remélhető. De minthogy a német vámtarifa elfogadása nálunk a gazdasági viszonyok rendezését immár akut szükségé tette s az osztrák tovább-halogatás taktikája nem folytatható: most már csakugyan odáig fejlődtek a viszonyok, hogy mindkét állam nagy gazdasági hátrányára

rég óta függő kérdések elintézése elől többé lehetetlen kitérni. Ezért is hisszük, hogy kormányunk ezuttal nem tér vissza Bécsből eredménytelenül.

Természetes, hogy az előzményekből kifolyólag ez eredmény alatt nem érhetjük föltétlenül a megegyezést. Nincs kizárva a szakadás sem. A sok mindenféle hír és kombináció, melyek nagy része irányzatos, mindenesetre erősen megnehezíti a helyzet helyes megítélését, de az mégis tény, hogy nehézségek még a mult heti találkozás után is mindig forogtak fönn s a mostani találkozásra nem lehetett előre a föltétlen megegyezést kimondani. Az osztrákok mindegyre újabb és újabb kérdéseket vonnak be az egyezkedésekbe, a magyar kormány pedig eljutott a legszélső határvonalig, melyen túl már sem felelősséget nem vállalhatna, sem az alkotmányos sankciót nem biztosíthatná.

Ezekből látható, hogy a helyzet feszült és komoly. Ilyenkor minden eshetőség bekövetkezhetik. De tegyük föl ezek közül a mi álláspontunk szerint a legjobbat: hogy a két kormány egyelőre tányos és igazságos egyezséget köt. Ezzel a küzdelmek nem szűnnek meg, csak azok színtere változik. A mi eddig a két kormány között folyt, ezután a két törvényhozásban folya tovább, a kormányok és a pártok közös részvételével. Ha ugyan Ausztriában is lehet majd szó alkotmányos tárgyalásokról, a mik ez idő szerint még a

lehetetlenségek sorába tartoznak, még pedig úgy látszik, hogy jó sokáig, mert a csehek akciója mind mélyebbre és mélyebbre bocsátkozik s már nem elégszik meg a nyelvkérdéssel, hanem az állami szervezetre is átcsap s a mostani alkotmány alapjait feszegeti. Nálunk egy oly kiegyezés, minőre Széll Kálmán vállalkozik, nem fog nagyobb nehézségeket, vagy éppen akadályokat támasztani, de elég ezekből annyi is, a mennyit az osztrák viszonyok perspektívája kilátásba helyez, mert már ez is az alkotmányos biztosítékokat követelő alaptörvényünket érinti, a mi ismét a különválás híveinek malára hajtja a vizet.

A mai helyzet már ezért se nyújtható tovább, mert nemcsak kettőnkéről van szó, hanem a külkereskedelmi viszonyok rendezéséről is, a mi több idegen államot von be a kombinációkba. Ha egymással nem jövünk tisztába, hogy állapítjuk meg a közös vámtarifát? Viszont e nélkül minő alapon tárgyaljunk a külfölddel? De, még ha ez alapunk meg is volna, vajjon hajlandók volnának-e az idegen államok velünk csak négy évre szerződni? És, ha csodálatosképpen hajlandók is volnának, érdekünkben állna-e ez első sorban önmagunknak? Mind oly kérdések, melyek azt bizonyítják, hogy a kiegyezés meghiusulása, már a külön berendezkedés nehézségeitől és gazdasági rázkódásaitól eltekintve is, a bonyodalmak és gondok egész halmazát zudítaná utunkba, melyek

TÁRCZA.

Legénygazda, leányasszony.

— Elbeszélés. —

Irta: Hegyesy Vilmos.

(Folytatás.)

Tehát csakugyan igaz, hogy a mai naptól kezdve tulajdonosa vagyok egy hiánytalanul fölszerelt tizezer holdas uradalomnak, mely az enyém és — mégse az enyém.

Mert az adományozó iratban ott szerepel a szigorú feltétel, hogy Botondujlak közös birtokom Botondy Ilonával. Én vagyok a háziúr, a ki önállóan rendelkezem a gazdasági ügyekben; ismeretlen hugom a házi asszony, a ki szintén önállóan intézi a birtok urnőjének feladatait. A nélkül, hogy érintkezhetnénk egymással.

— Mégis csak bolond história ez! mondtam felpattanva. Hogy én gazdája legyek egy háznak, melynek asszonyával még beszélnem se szabad. Enyém a mező, az erdő, a szérű, az istálló. Övé a major, a kamara, konyha, vete-ményes kert. A kastély egyik szárnyában lakom én, a másikban ő, — teljesen elkülönözve. És mégis úgy kell gondoskodnunk egymásról, mintha férj és feleség volnánk!... Mikor jön haza a nagybátyám?

— Nem mondotta, kérem alálassan! felelt az öreg közömbösen. Csak annyit tudok, hogy parancsom van haladéktalanul utra szállítani az itt lakó méltóságos asszonyt és kisasszonyt, abban az esetben, ha méltóságod nem egyeznék a föltételekbe.

— Komolyan beszél?

— Egész komolyan! felelt szilárdan az öreg, sötét pillantást vetve reám.

— No hát, üsse meg a menkő az egész dolgot! kiálték ingerülten.

A gazdatiszt összezsomagolta az okmányokat és a kastély felé indult.

— Hova megy?

— Tudatni akarom a méltóságos kisasszonnyal, hogy a végrendelet meg fog semmisülni és így...

— Megálljon... Ne tudasson semmit!

Igyekeztem leküzdeni felindultságomat... Hiszen végre is van még időm... Elsőbben ismerkedjünk meg a saját szerű helyzettel, a melybe nagybátyám különöz eszméje juttatott. Aztán majd megjön a többi.

Bástya János bevezetett lakosztályomba, mely fényesen és nagy kényelemmel van berendezve. Valamint az udvarkert, egy a kastély szobái is bizonyítják, hogy nagybátyámnak igen előkelő ízlése van.

Midőn bejártuk a szobákat és az ebédlőből

nyíló ajtón keresztül tovább akartam menni, a gazdatiszt elém állt.

— Eddig tart a méltóságod lakása. Ezentul nem szabad mennie. A kastély többi része a háziasszonyé.

Jó. Nem szóltam semmit. Föltettem magamban, hogy egyelőre nem ellenkezem többé a föltételek dolgában.

Elindultunk a gazdaság megtekintésére. Bástya uram bemutatta a tisztí személyzetet és a férfi-cselédséget. A női cselédség nem tartozik reám. Azzal *mis* rendelkezik.

Épen most végeztem a gazdasági tanfolyamot, még pedig kitüntetéssel, tehát nem minden hivatottság nélkül. Lehet képzelni, hogy nem kevésbé érdekelt egy ilyen nagyterjedelmű gazdaság, minő a botondujlaki uradalom. Nagy figyelemmel vizsgáltam meg mindent és a személyzet alig győzte megadni a kívánt felvilágosításokat. Bástya uramnak láthatólag tetszett az érdeklődésem és szakavatottságom. És a midőn ősi felfogásait egyik-másik kérdésben derekasan sarokba szorítottam s meggyőztem tévedései felől, — nem késett beismerni, hogy igazam van s hogy nézeteimet érvényesíteni kell.

Sok hibára, hiányra akadtam, melyek orvoslásának módjai egy ideig igénybe vették egész figyelmemet. Jártam az erdőt, mezőt, órák hosszat dolgoztam az uradalmi irodában. Egész szenvedélyvel fogtam reform-terveim megvalósi-

Hegyesy Vilmos

megkezdett belreformjainkat még inkább visszavetnék.

Ezek elmondásával nem akarunk föltétlenül a közös vámterület mellett érvélni, csak a helyzet minden oldalu megvilágításához pár vonást szolgáltatni. Mert a közös vámterületet senki se akarja *mindenáron*. Bármekkora politikai és nagyhatalmi érdekekkel indokolják is, ezek nem elég nagy okok arra, hogy egy nemzet lemondjon saját anyagi érdekeiről és fejlődésének föltételeiről. A fölhozott okok csak arra valók, hogy miután azok csakugyan támogatják a mi magasabb érdekeinket is, áldozunk valamit értük, de azt senki se kívánhatja, hogy egészen fölálldozzuk magunkat.

Mindezeknél fogva csak oly föltétellel kívánjuk megújítani a gazdasági közösséget, ha érdekeink kellő figyelemben részesülnek. Ezt hangoztatta kezdet óta a kormány. Ellenkező esetben jogainkra appellálunk. Ezeket domborította ki ismeretes formulájában Széll Kálmán is.

Politikai hírek.

A miniszterelnök Bécsben. Széll Kálmán miniszterelnök, mint már említettük, tegnap Bécsbe utazott. A miniszterelnök ezidei bécsi tartózkodására két nap van tervbe véve, mivel alkalmasint kedden este gróf Lambsdorff orosz külügyminiszter tiszteletére adandó udvari ebédén is részt fog venni. Szerdán reggelre Széll Kálmán miniszterelnök visszatér Budapestre, hogy részt vehessen a képviselőháznak aznap délelőtt 10 órakor tartandó ülésén, a melyen a miniszterelnök más javaslatokkal együtt a förendelmi tagok összeférhetetlenségéről szóló javaslatot is beterjeszteni szándékozik.

A katonai bünvádi perrendtartás. Bécsből jelentik, hogy január 25-én kezdik meg a közös hadügyminiszteriumban a katonai bünvádi perrendtartás reformjára vonatkozó tanácskozást,

tásához és különösen arra törekedtem, hogy a valódi szükségletek bő kielégítése mellett takarékosabbá tegyem a gazdálkodást.

— No, méltóságos ur, mondotta nagy megelégedéssel Bástyá János. A teremtet világon eddigél csak egy Botondy akadt — a gróf — a ki értett a spóroláshoz... az okos spóroláshoz. De méltóságod még ezen is túlesz.

Annyira belemelegedtem a gazdasági ügyekbe, hogy nem egyszer egészen megfeledkeztem a különös pozícióról, melyet ennél a háznál elfoglaltok.

Bástyá, a kit én már „János bácsi“-nak szólítottam, többnyire velem tartott, úgy kirándulásaimban, mint a munkában. Valóságos bizalmasam lett az öreg, — egészen addig a pontig, hol a végrendelet föltételeiről és nagybátyámról kellett volna beszélnie. E pontnál hallgatagga, rideggé lett. A milyen szívélyes, közlékeny és engedelmes volt egyebekben, ép oly zárkózottá és parancsolóvá változott, mi helyt megbízatásának körülményeit érintettem.

— János bácsi, maga azért van mindig az oldalamnál, hogy felügyeljen reám! mondám egy alkalommal.

— Az meglehet! válaszolt hidegen, holott pár perczel előbb még egész lelkesedéssel dicsérte gazdasági intézkedéseimet.

— Pedig ez nem szép magától! Ez majdnem kémkedés! szóltam neheztelőleg.

— Meglehet, hogy kémkedés! viszonzá

mely körülbelül három hétig fog eltartani. A konferencián a hadügyminiszteriumon kívül a két kormány is képviselve lesz.

A kiegyezés küszöbön.

— Saját tudósítónktól. —

Fővárosi munkatársunknak alkalma volt beszélni a szabadelvűpártnak egyik tekintélyes tagjával, a ki a kiegyezési tárgyalások alkalmából a következőket mondotta:

— Teljes okom van hinni azt, hogy az elmúlt év utolsó napjaiban is még folyamatban levő kiegyezési tárgyalások végre eredményre jutnak és a kiegyezés január elsejére meg lesz. A hogy ismerem az elválasztó elvi különbségeket és a függő tételek körüli vitát, meg volnék győződve a tárgyalásoknak ezuttal való befejezéséről, ha nem ismerném nagyon is Körber osztrák miniszterelnök fogásait, a melyek ugyan kudarcot vallottak eddig, de nem lehetetlen, hogy bizik még mindig egyes váratlan trükkökben.

Nem árulok el titkot vele, hiszen a nagy közönség jól tudja már régen, hogy Körber a kiegyezési tárgyalásokat két okból hívta, először, mert azt remélte, hogy időközben mégis csak megegyezik a Reichsrath-tal más részről, mert az remélte, hogy sikerülni fog neki Széll Kálmán miniszterelnöktől oly engedményeket kicsikarni Magyarország rovására, hogy azokkal brillirozva vélte kibékíteni a verekedő osztrák pártokat.

Széll Kálmán azonban ily áron nem volt hajlandó a kiegyezést megkötni. A farkas és bárány meséjét játszotta el tehát Körber úr nem is egyszer és hogy a mesében ő szeretett volna a farkas lenni, azt mondanom sem kell.

Igy érkezett el ez év utolsó hete. Körber most már tisztán látja, hogy semmiféle taktikája sem sikerült, a kiegyezési tárgyalásokat tovább húzni nem lehet, annál kevésbé, mert annak befejezését felsőbb helyen is óhajtják, de más részről pedig Körbert sem akarják elbocsátani, nehogy az évek óta tartó tárgyalásokat újból kelljen megkezdeni. Mert az kétségtelenül bizonyos, hogy akár osztrák, akár magyar kormány-

egykedvűen s aztán tovább beszélt a birtokügyekről.

Többször megkísértém, hogy megtudjam nagybátyám hollétét. Érthető, hogy nagy mérvben érdekelt, hallani valamit a nőrokonaimról is, a kik közvetlenül lakosztályom mellett laktak, de mindeddig semmi életjelt sem adtak magukról. Azonban János bácsi konokul megtagadott minden felvilágosítást.

Egy csöndes estén a kastély tulsó szárnyából zongorajáték hangzott át hozzám. Lavota, Csermák örökszép s oly méltatlanul elfeledett mesterműveit játszta valaki, csodás bensőséggel, finomsággal. Izzottak a csontbillentyűk e művészujjak alatt és nekem úgy tetszett, hogy ennél szebb, magyarosabb zongorajátékot még sohasem hallottam... Egyszerre kirepültek a fejemből az összes adatok, melyekkel az ideibuzatérmeiről akartam ezen az estén világos képet összeállítani. Kihajoltam az ablakon és láttam, hogy a másik szárnyon egy nyitott ablakból világosság árad a kert fáira. Onnan jött a megkapó zene... Vajjon ki játszik?... Bizonyosan a hugom... Milyen nemes érzései, ihletei lehetnek annak, a ki így tudja tolmácsolni a költő gondolatát, hevületét!

Sokáig tartott a zene és én még ezentul is ott maradtam az ablaknál, nyugtalan, zavart hangulatban.

Ezen az éjszakán nem gondoltam többé a buzatérmeire.

Másnap reggel valósággal megrohantam

válság következne is be, a kiegyezési tárgyalásokat, minthogy csak egyes emberek vannak lekötve egymással szemben, újból meg kellene kezdeni.

Ebből határozottan és világosan kitűnik, hogy az utolsó órában mégis Körber fog engedni és engednie is kell, mert az ő követelményeinek a teljesítésére a magyar pártok között sehol sem kap embert, bármit beszélnek is egyes ellenzéki lapok. Ilyen magyart sem Körber, sem bármely utódja nem kap.

Most tehát, a mikor a külföldi szerződések ha nem is épen felmondandók, de felmondhatók és így a kiegyezés dolgában végre is pontot kell tenni, Körbernek nem marad egyéb hátra, mint kénytelen-kelletlen befejezni a kiegyezés művét. Be is lesz fejezve hétfő-keddig. Azt hiszem, Széll Kálmán miniszterelnök már ujévi beszédében erről fog beszámolni.

Ha az előbb érintett váratlan esemény következne be és a kiegyezést ezuttal sem ütnék nyélbe és mindenesetre bizonyos bonyodalmat idézne elő. Ezekre az eshetőségekre nem akarok kitérni, mert erről Széll Kálmán miniszterelnök három nap múlva úgy is nyilatkozik.

Csupán egy dolgot akarok határozottan megczáfolni: azt ugyanis, hogy szó sincs arról, mintha az olasz borok kizárásával a francia, vagy spanyol borok bőzönlését megengedné a kormány az új kereskedelmi szerződésekben.

A hitelügy hiányai.

A kereskedelem és az ipar föllendülése a múlt évszázad utolsó tizedében bizonyos elbizakodottságot, vagy legalább is túlzott reménybeli örömet okozott, mely már körülbelül két-három év óta a tényleges viszonyokkal nincsen többé teljes összhangban. A pénzvilág által a legkiterjedtebb hitelnyújtás mellett támogatott ipar gondatlanul és könnyelműen haladt létező üzemek nagyobbítása és új üzemek berendezése felé, mintha az összes előbbi, a kereskedelmi krízisekből kifolyólag szerzett tapasztalatok nem váltak volna be és a viszonyok megváltozása legalább is évtizedekre ki lett volna zárva.

Bástyá Jánost azzal a kérdéssel, hogy odaát ki tud olyan szépen zongorázni.

— Ugyan már ne kompromittálja magát méltóságod ezzel a folytonos kérdezősködéssel! mondotta az öreg nagyon komolyan, majdnem nyersen.

— Micsoda! Miféle válasz ez? kiáltottam indulatosan. Hát ki vagyok én ennél a háznál, hogy a gazdatiszt ilyen hangon beszélhet velem?

Az öreg csendesesen felelt:

— Méltóságod korlátlan ur, a kinek valamennyien alázasatos szolgálai vagyunk, mindaddig, a mig tiszteletben tartja a föltételeket, melyek mellett urunkká lett. Méltóságodnak módjában van bármikor nyíltan szakítani ezzel a helyzettel, hogy ha terhére vált. De attól kezdve, hogy azt mondotta: „elfogadom“, egészen odáig a mig azt nem mondaná: „már most visszautasítom“ — talán nem kellene mindegyre kísérleteket tenni a feltételek megkerülésére...

— Elég volt... egy szót se többet! szóltam erélyes hangon és utját vágtam a további leczkértetésnek. De magamban be kellett valanom, hogy erre csakugyan rászolgáltam.

Ettől kezdve nem említettem többé az öreg előtt a kastély női lakóit. Sem a nagybátyámat. Ugy tettem, mintha már nem is léteznének reám nézve.

(Vége következik.)

A mostani év folyamán beállott pénzügyi katasztrófa a teljesen jogosulatlan optimizmust annyira háttérbe szorították, hogy most mindenki a másik végletbe esett és a túlzott pessimizmusnak hajlandó hódolni. Ezen alkalommal hitelügyünkben mindenesetre oly körülményt fedeztek fel, mely nélkül a meggondolatlan alapítási tevékenység, káros következményeivel együtt, nem lett volna lehetséges. Ez pedig a gyakran igen nagy készség, mely pénzintézeteinknél, csaknem kivétel nélkül a hitelnyújtás tekintetében megnyilatkozott. Nagyon természetes, hogy a jelenlegi tapasztalatok által felocsudva e hibából csakhamar kijózanodtak.

Semmi sem veszélyesebb és a különben is kényes helyzetet többé rosszabbá semmi sem teheti, mint a csaknem háttérbe szorított hitelnyújtás végtétől a tekintet nélküli hitelkorlátozásra való közvetlen átmenet.

Mindenesetre feltétlenül megokolt álláspont az, hogy a hitelügyben a kinövések elhárítása kezdeményezésének, mely kinövések az összes üzletforgalom betegségét képezik, felülről kell kiindulnia. Nem szabad azonban az ilyen dolognak máról holnapra, hanem lassan, de biztosan kell végbemennie, a végből, hogy a hitelnek egész üzleti életén áthúzódó fonala, ne erőszakosan tépessék szét és annak jogos mértékére való összevonása ne kelletlen, a bajokat még növelő módon idéztesse elő, mert érzékeny zavarokat okoz. Könnyen belátható, hogy minő kellemetlenségeknek és nehézségeknek kell felmerülniök, ha a gyáros eddig meglévő hitele egyszerűen megvonatik és a mi egészen természetes következmény volna, ugyanaz az eljárás a fogyasztókra is kiterjesztetik. Egészen másképpen áll a dolog, ha azok, kik eddig a hitel igénybevételeire berendezkedtek, elég időt nyernek, hogy más viszonyokhoz alkalmazkodhassanak és az új helyzetbe magukat beleéljék.

Hogy a hitelügy reformjának nemesak a pénzpiacra kell kiterjeszkednie, hanem az összes üzleti forgalomra nézve sürgős szükséglet, nem szenved mi kétséget sem, valamint azon tény sem, hogy észszerűen alkalmazott hitel jótékony hatással van.

A siker titka azonban nagyrészt abban rejlik, hogy a helyes mértéket kell betartani. Ezen szabálynak mellőzése megbosszulja magát a hitelnyújtásnál a kiesésben épűgy, miként az a fentebb említett hátrányoknál nagyban mutatkozik, csak hogy akkor a hatás nem lép fel oly elementáris erővel, mint például a bankbukásoknál, hanem úgy hat mint lassú mérge, mely minden feltűnés nélkül, de azért nem kevésbé biztos hatását.

Ha most azon hátrányok okát keressük, melyek folytán a kereskedelem és ipar — kezdve a nagykereskedelemtől és ipartól le a kiskereskedelem és kézművesség — szenvednek, úgy igen sok esetben a könnyelmű hitelteközlast mint egyedüli okot találjuk. Kétségtelenül találó ez a hitelteközlast némely kereskedőt csaknem tönkretévő rendkívüli összegeket kitevő, csak részben vagy egyáltalán behajtható ugynevezett kétes künlevőségek tekintetében. Azon fölülte számos esetek, melyekben egyes, kielégítő vagyonnal nem bíró és hiányos ismeretekkel rendelkező egyének üzletet nyitva rövid idő múltán jelentékeny adósságok hátrahagyásával ismét eltűnnek, a hitelteközlastnak kimaradhatatlan következményei és pedig nemesak a szállítónak hátrányára, hanem a hasonló üzletágak többi egészséges vállalatának kárára, mely utóbbiaknak különben is próbára tett versenye ily módon ok nélkül mesterségesen még növeltetik.

De erkölcsi tekintetben is fölülte aggasztó hatása a túlnagy hitelnyújtás, mert ugyanolyan mértékben, mint a mennyire a hitel igénybevétele megkönnyítették, bizonyos nem teljesen erkölcsi alapon álló hitel igénybevevőknél eltűnik a hitel útján rájuk bízott idegen tulajdon megbecsülése és a lelkiismeretesség annak kezelésében. Következésményei ennek a számos ismertté lett és a nem bírói egyezmény útján létrejövő csalárd vagy a csalást érintő hamis bukásoknak talán még nagyobb száma, valamint a gyakran ugyanazon nívőn álló ugynevezett bíróságon kívüli egyezkedések stb. Ha az ismétlődő, ki neki szállított árut csak lassanként adja el és így idő múlva jut pénzéhez, rövid határidőn belül fizetendő haladékat kap, úgy az magától

értetődik, de nem indokolt, hogy a fogyasztó lehetőleg ugyanannyi éven át vegye igénybe a hitelt, mint a hány hónapon a kiskereskedő vagy kézműves élvezi azt.

Nem kevésbé elítélendő az ugynevezett „kölesönelfajulás“, mely ijesztő mértékben terjed és a kiskereskedés s kézműves valódi rákbetegségévé fejlődött ki úgy, hogy annak elhárítására ép úgy kell törekednünk, mint a mily kétségtelesen nehezen elérhető ennek orvoslása. Ha ezen rosszakaratu kinövés elleni harc eredménye a kárt szenvedett körök egységes és célzatos eljárásától függ is, azért annak tartós és némi képen hathatós eltávolítása, mint általában véve a hitelügynek általános mélyreható reformja csak az esetben várható, ha a felülről kiinduló harc az egész vonalon egyidejűleg komolyan indítatik meg úgy, hogy végül az egyik kerék a másikat fogja hajtani.

H I R E K.

— **Előfizetést nyitunk a „Magyar Polgár“** huszonhatodik évfolyamára. Lapunk jövőre is hiven, lelkiismeretesen fogja szolgálni azt az eszközeiben és céljaiban egyaránt nemes, eredményeiben országfejlesztő, üdvös szabadelvű politikát, melyet a nemzet nagy többsége büszkén, lelkesen vall magáénak.

Közönségünk meggyőződhetett, hogy a szerkesztőség legjobb igyekezettel törekszik beváltani az ígéreteket, a miket az év elején tettünk. Politikai rovatainkban kimerítő, tárgyilagos tudósításokat adunk az országos dolgokról. Csarnok- és tárcza-rovataink úgy tartalom, mint érdekesség, változatosság tekintetében bizonyára kielégítik az igényeket, miket az erdélyrészi közönség e tekintetben a „*Magyar Polgár*“ hoz fűzhet. A napi események folyószámbájában pedig az ország elv vezet minket, hogy hireink, tudósításaink, teljes képet adva a nap történetéről — mindenekfölött hitelesek, igazak legyenek.

Előfizetési árak:

Egész évre	28 K.
Félévre	14 K.
Vegyes évre	7 K.
Egy hónapra	2 K. 40 f.

— **Az időjárás.** Csendes, derült idő váltotta fel a sűrű déli szelet, mely mohó étvágyal falta fel a földtéli köpenyét és alig 1—2 nap alatt eltüntette a leesett hó nagy részét. A tavaszi napsugár melege is nagyban hozzájárul az olvadás elősegítéséhez s a míg a közelmúlt napokban csikorgó havon járkált a didergő emberiség, ma valóságos kis csergedező patakokkákat kell kerülgatnie az utcán. Erdély tulnyomó részén fagypontra felül áll a higanyoszlop és Csik-Gyimesen + 5 fokot jelez. Kolozsvárt + 1 fok volt a mai napon, míg a leghidegebb Sepsiszentgyörgyön volt, a honnan — 5 fokot jelentenek. Az államvasutak kolozsvári üzletvezetőségéhez a következő jelentések érkeztek:

Üzletvezetőség + 2°, csendes, esős. Nagyvárad + 2°, borult, csendes. Kolozsvár + 1°, csendes, derült. Torda — 4°, derült, csendes. Maros-Ludas — 3°, derült, csendes. Maros-Vásárhely — 3°, borult, csendes. Szász-Régen — 3°, csendes, borult. Tövis + 1°, csendes, borult. Dicső-Szt.-Márton + 2°, borult, csendes. Sővárad + 3°, csendes, derült. Kis-Kapus — 4°, csendes, borult. Segesvár — 3°, csendes, derült. Székely-Udvarhely — 2°, csendes, derült. Brassó — 2°, csendes, derült. Sepsiszentgyörgy — 5°, csendes, borult. Csik-Szereda + 3°, szeles, borult. Csik-Gyimes + 5°, erős nyugati szél, borult. Kézdi-Vásárhely — 0°, szeles, borult. Zernest — 2°, szeles, derült. Predeal — 2°, csendes, derült.

— **József főherceg hetven éves.** Jövő évi március 2-án József főherceg a hetvenedik születésnapját ünnepli. A főherceg ugyanis 1833. március 2-án született Pozsonyban. Hetvenedik születésnapjára, melyet alkal-

masint Alsóuthon fog megülni, nagy ovációkat terveznek.

— **Városatyák választása.** A belmonostori és kétvízközi választókerületekben megüresedett egy-egy városi bizottsági tagságra a választás tegnap folyt le. A belmonostori választókerületben a választást *Merza Lajos* elnök és dr. *Sárhány Lajos* helyettes elnök vezette, a kétvízközi kerületben pedig e tisztet *Pollák Lajos* elnök és B. *Bak Lajos* helyettes elnök töltötték be. A belmonostori kerületben a választók egyhangulag *Tanács József* gyógyszerészt választották meg, a beadott 184 szavazattal. *Tanács József* megbízatása 1903. év végéig terjed. — A kétvízközi kerületben erős küzdelem volt a három komoly jelölt: B. *Bak Lajos*, *Nagy Lajos* és *Pál György* között. B. *Bak Lajos* kapott 133, *Pál György* 131, *Nagy Lajos* 111 szavazatot. E szerint B. *Bak Lajos*, a kit sajnálat nélkül öltünk egy ideig a kommunitásban, két szavazattöbbséggel megválasztott. Az új tag megbízatása 1906. év végéig terjed. E választásokat 15 nap múlva az igazoló-választmány átvizsgálja s az eredményhez képest a két új tag megválasztását igazolja.

— **Felülvizsgáló bizottságok.** A m. kir. honvédelmi miniszter 1903. évben működő állandó vegyes felülvizsgáló bizottságok polgári elnökeivé, illetőleg helyettes polgári elnökeivé felkérte és megbízta *Kolozsváron*: uzoni gróf Beldi Ákos, Kolozsvármegye és Kolozsvár sz. kir. város főispánját, helyettes polgári elnök gyanánt: makfalvi és uzapaniti Dózsa Endre, Kolozsvármegye alispánját. *Brassóban*: szárhegyi gr. Lázár István, Brassóvmegye főispánját, helyettes polgári elnök gyanánt: dr. Jeckel Frigyes, Brassóvmegye alispánját. *Gyulafehérváron*: Novák Ferencz kir. tanácsos, polgármestert. *Nagyszebenben*: Thalmann Gusztáv szászispán, Szebenvármegye főispánját. A felülvizsgáló bizottságok a rendelet szerint: januárius 12. napján, februárius 17. napján, március 17. napján, április 15. napján, május 12. napján, június 12. napján, július 13-ik napján, augusztus 3. napján, október 16. és 27. napján, nov. 17. napján, decz. 10-ik napján és szükség esetén a következő hétköznapiokon fognak egybeülni.

— **Eljegyzés.** *Török Artur* m. kir. államvasuti mérnök Budapesten szűk családi körben eljegyezte *Pisztory Irén* kisasszonyt, dr. *Pisztory Mór* egyetemi tanár kedves leányát.

— **Alaptalan híresztelések.** Az E. K. E. néprajzi muzeumi felügyelő bizottságának szombaton tartott gyűlése hivatalosan is konstataálta, hogy a felügyelő bizottság ezutal harmadizben ültöszse tanácskozára. A legvilágosabb cáfolata ez azon alaptalan híresztelésnek, mintha a muzeumi felügyelő bizottságot az EKE még eddig egyszer sem hívta volna össze. A gyűlés lefolyásáról és fontos határozatairól mai számunk részletes tudósításban számol be.

— **Házasságok.** *Bodroghi János*, a nagyenyedi Bethlen-kollegium tanára, szombaton tartotta esküvőjét *Bartók Rózsika* kisasszonnyal, dr. *Bartók György*, az erdélyi ev. ref. egyházkerület püspökének leányával. A házasságkötésnél tanuk *Fekete-Nagy Béla* városi tanácsos és *Benedek Gábor* árvaszéki ülnök voltak.

Horváth Imre m. kir. honvédfőhadnagy e hó 20-án vezette oltárhoz Kolozsvárt *Hofbauer Irma* kisasszonyt. Tanuként *Hofbauer István* es. és kir. vezérőrnagy és *Hofbauer Aurél* marosvásárhelyi városi tanácsos szerepeltek.

Dr. *Kálmán János* dési főgimn. tanár szombaton tartotta esküvőjét *Koleszár Krisztina* kisasszonnyal Kolozsvárt. Tanuk voltak: *Böhm Mihály* m. á. v. hivatalnok és *Koleszár Lajos* polg. isk. igazgató.

— **Az EKE muzeumi felügyelő-bizottsága** szombaton tartotta br. *Feilitzsch Ártur* orsz. képviselő elnöke alatt 3-ik gyű-

lését, melyen jelen voltak a város részéről *Szvacina Géza* kir. tan. polgármester, az EKE részéről *Radnóti Dezső* főtitkár, *Merza Gyula* főpénztáros, *Kovács Géza* titkár, *Hollitzer Nándor* jegyző. A múlt gyűlések jegyzőkönyvének hitelesítése után a főtitkár bejelenti, hogy a múzeumi tárgyakat 100.000 koronáig biztosította. A földszinti szobák nedves falainak átalakítása 1400 koronába, a *Mátyás-szobor* pályázat mintáinak kijavítása és elhelyezése 400 koronába kerültek. A bizottság az ezekre vonatkozó számlákat átteszi a városi tanácsnak.

Tárgyalták azután a múzeumi ügyrendet. E szerint a bizottság további intézkedésig *hétfő* és *csütörtököt ingyenes napoknak állapítja meg*. Rendes belépő-jegy más napokon 1 kor. Gyermekek 50 fillér. Választmányi tagok egy évben egyszer megváltott *rendes* belépő-jegy után kívánatra arra az évre érvényes díjtalan, névre szóló igazolót kapnak. Az EKE-tagok egy évben egyszer megváltott *rendes* belépő-jegy után kívánatra a múzeumot bármikor félárban látogathatják, ha arcképes igazolót váltanak. Egyetemi hallgatók kellő igazolás mellett félárú belépőjegyet válthatnak. Iskolai növendékek csoportos látogatása személyenként 20 fillér, vasárnap d. e. a *rendes* belépő-jegy 50 fillér; gyermekjegy 25 fillér. A városi törvényhatóság kiküldött felügyelő-bizottsági tagjai bármikor szabad belépésre jogosultak.

A főtitkár azután bejelenti, hogy a szak-sajtó a legbátrabban ismertette az EKE múzeumát s annak összeállítását mintaszerűnek, a tárgyak tudományos értékét megbecsülhetetlennek mondván. Ezzel az ülés véget ért.

— **A kedvezményes áru bérlet-jegyek és az évi szabadjegyek érvényének kiterjesztése.** A magy. kir. államvasutak igazgatósága értesíti az érdekelteket, hogy az 1902-ik évre kiállított *kedvezményes áru bérlet-jegyek* és a *szabad évi szabad-jegyek* érvénye 1903. évi január hó 31-ig kiterjesztetik. A *rendes áru*, vagyis az 1902. évre kiadott 1000 korona áru I., 700 korona áru II., 400 korona áru III. osztályu *évi bérlet-jegyek* érvénye azonban folyó évi december hó 31-ével megszűnik, vagyis a meghosszabbítás érvénye ezen jegyekre ki nem terjed.

— **A zenekonzervatorium közgyűlése.** A kolozsvári zenekonzervatorium tegnap tartotta meg évi rendes közgyűlését az intézet helyiségében br. *Feilitzsch Ártúr* elnöklelte alatt. A közgyűlést megelőzőleg délelőtt 10 órakor a választmány tartott ülést, melyen szintén br. *Feilitzsch Ártúr* elnökölt. Itt a közgyűlés tárgyait készítették elő.

Délelőtt 11 órakor nyitotta meg br. *Feilitzsch Ártúr* elnök a közgyűlést, melyen a tagok szép számmal voltak képviselve. *Csengery János* dr., a zenekonzervatorium buzgó és tevékeny titkára olvasta fel jelentését ez évi működésről, kiemelve főképp azon öröndetes körülményt, hogy az intézet régi helyéről való átköltözés által céljainak sokkal jobban megfelelő, kényelmes helyiséget nyert, melyben alkalmasabban és sikeresebben folytathatja működését. A közgyűlés öröndetesesen vette tudomásul a titkár kimerítő jelentését. A költségvetési előirányzatot az új helyiség évi bérösszegének többletével állították össze. Rég érezhető hiányt pótoltak, midőn a költségvetésbe fölvettek ezúttal a könyvtár és zenészi szakfolyóiratok céljaira is 150 koronát.

A választmányban *Spielmann Ervin* és *Sipos Kálmán* eltávoztak, valamint az igazgatónak az új alapszabály értelmében nyert választmányi tagsági jogosultsága folytán három hely üresedett meg. E három helyre *Udránszky László* dr. egyetemi tanárt, *Salamon Antal* városi tanácsos és *Seprődy János* koll. tanár választották meg.

Végül a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a buzgó tisztikárnak, *Farkas Ödön* igazgatónak, *Csengery János* titkárnak, továbbá

Hevesi Ignác pénztárnoknak és a gondnoknak, valamint az intézet tanárainak kifejtett lelkes munkásságukért.

A közgyűlés az elnök elzetésével ért véget.

— **Ingyen kenyér.** Ingyen kenyérre és fára ujabban beérkezett adományok: A kolozsvári ipari szakiskola tantestülete 10 kor., dr. *Orendt Gyuláné* 5 kor. B. *Bak Lajos* gyűjtése: B. *Bak Lajos* 20 kor., B. *Bak Lajosné* 10 kor., B. *Bak Bálint* 1 kor., B. *Bak Sándor* 1 kor., B. *Bak Imre* 1 kor. Összesen 33 kor. Gr. *Wass Ottilia* 10 kor., *Réti Sándor* ruhátárától 15 drb kalap. Fogadják a nemeslelkű adakozók a szegények nevében halás köszönetünket. A bizottság.

— **A román kath. szentszék új tagjai.** *Majláth Gusztáv* erdélyi román kath. püspök dr. *Fejér Gerőt*, finevelő intézeti igazgatót a szentszék tagjává, *Vass Albert* drt pedig a szentszék jegyzőjévé nevezte ki.

— **Az erdélyi könyvkereskedő társaság.** Említettük közelebbről, hogy *Kolozsvárt* a hazai nagyobb könyvkiadó intézetek támogatása mellett *könyvkereskedő-résztársaság* alakult. A nemzeti és kulturális szempontból egyaránt fontos vállalkozásra vonatkozó prospektust az alábbiakban egész terjedelmében közöljük:

Korvin Mátyás néven *Kolozsvárt* könyvkereskedő résztársaság alakult, melynek célja hazánk Királyhágón innen részeiben a magyar nemzeti irodalom jelesebb termékeinek bőséges terjesztésével, a kultúra fegyvereivel harcolni a magyarságért.

Célja bevinni minden házba, beoltani minden szívbe azt, mi erőtt ad a küzdelemben, szórakozást, gyönyört nyújt a pihenésben; ösmertté, közkincesé tenni mindazt, a mit magyar szív, magyar elme alkotott. magyar szó visz tova hegyen-völgyön, hogy a haza elpártoló gyermekeit visszahódítsa, hogy ismerje és bámulja meg a magyar erőt, tudományt, költészetet, művészetet ugyanannak a hollós ezimernak jegyében, a mely a magyar erejét már évszázadok előtt hirdette ország-világnak.

Ez a cél vezet és lelkesíti a vállalatot; e végül *Magyarország minden nagyobb modalmi vállalatának főkepviseletét magára ruháztatta az erdélyi részre nézve*, miáltal ugyanoly kedvező megrendelési és fizetési módokat állapíthat meg, mint bármely budapesti hasonló vállalat.

Igy teszi lehetővé e vállalat a legszegényebb embernek is, hogy magának, családjának a magyar szellem kincsét — minden anyagi megterhelés nélkül — megszerezhesse.

A vállalat élére állította *László Albert* urat, ki e téren közismeretű szaktekintély és a ki egész munkaerejével, becsúvágyával, hosszú időn át szerzett szaktudásával, a kultúra iránti lelkesedésével fogja szolgálni azokat a hazafias célokat, melyeket e vállalat maga elé tűzött.

A *Korvin Mátyás* Könyvkereskedő Résztársaság jelentős kulturális missziót vél teljesíteni és erősen bizik benne, hogy Erdélynek a tudományért, irodalomért, nemesebb eszmék iránt mindig lelkesedni tudó, művelt közönsége őt feladatában bizalmával buzdítani, támogatni, előmozdítani fogja. A magyar irodalom jelesebb termékeit felölölő új könyvjegyzéket a vállalat kívánatra bérmentesen, ingyen küldi meg. Hazafias tisztelettel *Korvin Mátyás erdélyi könyvkereskedő résztársaság* (Szentegyház-utca 1. sz.)

— **Az iparos-egylet estélyei.** A kolozsvári iparos-egylet, — mint már említettük — január 10-én és február 14-én saját helyiségében zártkörű házi-estélyeket rendez, melynek egyik érdekessége lesz a palotás-táncz. Minden esetre szép, hogy a rendezőség a magyar tánczok egyik legszebbikét vette fel a tánczrendbe. Mint értesülünk, a palotás-tánczot *Jámbor Mihály* tánczmester tanítja be, melyre eddig a következő hölgyek és ifjak jelentkeztek: *Hutter* nővérek, *Seemann Iduska*, *Szeszák Ilonka*, *Lucs Ilona*, *Szilágyi Lujza*, *Dombrovski Erzsike*, *Fajk Emma*, B. *Bak Sándor*, B. *Bak Imre*, ifj. *Fajk István*, *Egyed Márton*, *Lucs András*, *Sergia János*, *Kapcsa Imre*, *Kirkosa Gyula*, *Gurát Árpád*, *Gurát Béla*. Ezúttal értesíti a rendezőbizottság a jelentkezőket, hogy a próbák ma este 8 órakor fognak megkezdődni a *Stadlerkert* tánczhelyiségében, melyre pontos és együttes megjelenésüket is kéri. E tánczban való

résztvételre jelentkezőket január hó 1-éig elfogad el még a titkár d. u. 5—7-ig az egylet helyiségében.

— **Elhalasztott jubileum.** A főtisztelendő *Glasner Mózes* főrabbi ur tiszteletére, működésének 25. évfordulója alkalmából f. hó 28-ára tervezett összes ünnepségek a dési főrabbi elhunytával felekezettünket ért gyász következtében csakis a gyász hét letelte után, az az december 31-én fognak a megállapított sorrendben lefolyni. Az aut. orth. izraelita hitközség előjárósága.

— **Kolozsvári tanár a kairói kongresszuson.** Az egyiptomi khedive e hó 19-én nyitotta meg ünnepélyesen a Kairóban összegyűlt nemzetközi orvosi kongresszust, melynek 346 egyiptomi és 280 külföldi tagja van. „Büszkeséggel tölt el az a tudat — mondta a khedive — hogy országom lépést tart a tudománnyal, lépést tart mindazon intézkedésekkel, a melyek az emberiség javára és hasznára szolgálnak.” A khedive nagy tetszéssel fogadott beszédére az egyiptomi orvosok doyenje, *Abbate basa* válaszlát és önérzettel emlékezett meg a régi, de modern egyiptomiakról, a kik nagyban művelték a tudományt. Ezután dr. *Ibrahim Hassan* basa megnyitó beszéde következett arab nyelven. Beszédét francziára fordítva az idegen orvosoknak átnyújtották. Majd dr. *Vorovof* főtitkár, a kongresszus tulajdonképeni lelke, rövid kivonatban vázolta a kongresszus összehívásának eredetét. Az egyes nemzetek hivatalos képviselői emelkedtek ezután szólásra. Ezeknek sorában Magyarországról dr. *Hor Károl*, a kolozsvári egyetem szemészeti klinikájának vezető professzora beszélt, ki a kongresszuson Magyarország részéről mint hivatalos kiküldött vesz részt.

— **A szikviz-adó bérlete.** A szikviz-adó bérletében január 1-ével változás áll be, a mennyiben *Tordai Sámuel* eddigi bérlet helyett a megtartott versenytárgyaláson a legkedvezőbb ajánlatot tevő *Krausz* és *Rich* vállalkozóknak adatik három évre bérbe a szikviz-fogyasztási illeték beszedési joga évi 7600 koronáért.

— **Eljegyzések.** *Mihé József* piskii államvasuti mérnök karácsonykor eljegyezte *Déván Jakab* Piroskát, *Jakab István* kir. törvényszéki bíró és *Szófalvy Marie* leányát.

Nowak Rudolf cs. és kir. hadnagy decz. 24-én tartotta Gyulafehérvárott eljegyzését *Papp Idával*, *Papp György* nyomdász leányával.

— **A marosvásárhelyi ügyvédvizsgáló bizottság.** Az igazságügyminiszter az 1903 év tartamára a Marosvásárhelyt működő ügyvédvizsgáló bizottság elnökévé *Kosztka Géza* marosvásárhelyi ítélőtáblai tanácselnököt, helyettes elnökévé *Dobai Albert* ottani táblai bíró, tagjaivá pedig *Auedik Simon* kir. ítélőtáblai bíró, *Bodó Sándor* kir. törvényszéki elnököt, *Csiki László* kir. főügyészi helyettest, *Hatfaludy István* kir. ítélőtáblai bíró, dr. *Illy's Lőrincz* kir. ítélőtáblai bíró, *Jakab Rudolf* kir. ítélőtáblai bíró, *Nagy Elek* kir. ítélőtáblai bíró, dr. *Pásoni Gábor* kir. ítélőtáblai bíró, dr. *Schusztér Rudolf* kir. ítélőtáblai elnöki titkár és *Szabó Dénes* kir. ítélőtáblai bíró nevezte ki.

— **Becsületsértési pör.** A kolozsvári kir. törvényszéken ma a járásbírók illetékeségéhez tartozó olyan bűnügyekkel foglalkoztak, melyek főlegbezés utján kerültek főbbviteli főtárgyalásra. Ma foglalkozott a bíróság báró *Szentkereszthy Zsigmond* kuriai bíró, királyi törvényszéki elnök vezetése alatt álló tanácsban, — melyben *Szász Béla* és *Stephany Elek*, mint szavazó-bírák vettek részt, — dr. *Várady Aurélnak* *Herczeg Jenő* lapszerkesztő elleni becsületsértési ügyével. *Herczeg Jenő* ugyanis egy levelet intézett *Várady Aurélhoz*, (a ki a „Kolozsvári Friss Újság”-nak volt akkor felelős szerkesztője), melyben becsületsértő jelzőkkel illette. E levél tartalma miatt *Várady dr.* becsületsértésért bünyádi följelentést tett *Herczeg Jenő* ellen a kolozsvári büntető járásbírósnál, a hol is a megtartott tárgyalás után *Herczeg Jenő* a bíróság 300 korona pénzbüntetésre ítélte. *Herczeg* az ítélet ellen főlegbezését jelentett be s így került az ügy tárgyalásra a törvényszék főbbviteli tanácsában. A panaszos képviselőtében *Francu Ámos* dr. jelent meg, a vádlottat *Humwald Lajos* dr.

védte. *Ujhelyi Mór* és *Petrán János* tanuk kihallgatása és a vád- és védbeszéd megkérdezése után a bíróság ítélethozatalra vonult vissza és hosszabb tanácskozás után megváltoztatta az első foku bíróság ítéletét és Herezeg büntetését 300 koronáról ötven koronára szállította le. Az ítélet jogerős.

— **A telefon kiterjesztése.** A *gyula* februári 1. számú, továbbá a *dévai, marosillyei* és *vajdahunyadi* posta- és távírdahivatalokban berendezett törvényhatósági távbeszélő-központokat, a helyközi forgalomra megállapított díjszabás mellett, 1902. évi november hó 28-tól kezdve a kereskedelmi miniszter bevonatta a *belföldi* helyközi távbeszélő forgalomba.

— **Nemzetiségi tulkapások.** Marosvásárhelyi jelentések nyomán többször tettünk említést ama merész hangon írott támadásokról, melyek a „Kronstädter Zeitung” című magyarfaló szász lap hasábjain, *Korödy Lajos*, *Liesz Ferencz dr.*, *Orondi Gyula* és *Siegmund Henrik* tollából láttak napvilágot. A Kr. Ztg. hangjáról a legutóbb Marosvásárhelyt megtartott sajtóügyi esküdszéki tárgyalás tanuskodik ékesszólóan, a melyen tudvalevőleg *Lassel drt* egy évi fogházra ítélte a bíróság. Ezuttal pedig a Tribuna-val való komáskodása miatt is meggyült a baja a Kr. Ztg.-nak, mert esatárjai kifogyván a gyalázó dum-dumokból, a Tribuna hasábjait használták fel pótlóvegnak. Elvégre a zöldszászok nem csinálnak kabinetkérdést abból, hogy a saját, avagy más nemzetiségek nevében szórják az áldást a magyarságra, — a földolog mégis csak az, hogy a jelszó mindig szem előtt tartassék: „Üssed a magyart!” Ezen inkriminált közleményekben igaz, hogy csak „bubusok”-kal ijesztgették meg a magyarságot, mert nem mondanak egyebet annál, hogy az oláhoknak vannak berodásodott kaszáik és rejtett fejszék állanak rendelkezésükre. Az őserdőben hatalmas tölgyeik is vannak, — ugymond — melyeket az oláh hajlékony kezével nagyon jól tud forgatni! A marosvásárhelyi kir. ügyészség a közlemények miatt öt rendbeli izgatásért emelt vádat, azonban a terheltek ez ellen kifogással álltak. A törvényszék vádtanácsa a kifogásoknak helyet adott, azonban a kir. ügyészség a törvényszék határozata ellen föllebbezést jelentett be, melynek alapján a kir. ítélőtábla a múlt héten foglalkozott a bűnügy irataival. A kir. tábla a törvényszék határozatát megváltoztatta és *Korödi Lajost két rendbeli*, *dr. Liesz Ferencz és dr. Orondi Gyulát egy-egy rendbeli izgatás vétségéért vád alá helyezte* és az ügyet az esküdszék elé utasította főtárgyalásra.

— **A „Petőfi Társaság” új tagjai.** E hó 26-án volt a választó ülése a Petőfi-Társaságnak az Akadémia egy kisebb termében, *Jókai Mór* elnöklése alatt. A választásra összesen nyolcz jelöltet ajánlottak, névszerint: *Kabos Edét*, *Malonyay Dezsőt*, *Szávay Gyulát*, *Zempléni Árpádot*, *Lampérth Gézá*t, *Balla Miklóst*, *Vértesy Gyulát* és *Nógrádi Pap Gyulát*, melyek közül *Kabos Ede*, *Szávay Gyula* és *Zempléni Árpád* kerültek ki győztesekként.

— **Tisztujtás Tordán.** E hó 23-án tartották meg Tordán a tisztujtást, *Beisgh Miklós* alispán elnöklése mellett. A város polgármesterévé *Velits Ödönt* választották meg. Számellenőr: *Tóth Olivér*, tiszti ügyész: *Szenkovi's Aurél* és városgazda: *Gazner Árpád* lettek. Az erdőmérnöki állásra pályázat nem érkezvén be, ezen állás betöltetlen maradt. A választás után az alispán üdvözölte az újonnan megválasztott polgármestert és *Jakab János* főjegyzőt a feleségével együtt. Az új tisztikar a közgyűlés előtt az esküt letette. Végül a polgármester úgy a maga, mint tisztviselőitársai nevében a bizalmat megköszönte.

— **Új lap Brassóban.** „Brasói Hírlap” címmel új politikai napilap indult meg az imént megszűnt Brassói Szemle helyett Brassóban *Molnár Lajos* szerkesztése mellett. Az új lap első számát *Apponyi Albert* grófnak az egyseges nemzeti állam megvalósítását, minden faj és nyelv honfitársak összetartását sürgető szép cikke vezeti be.

— **Koholt postarablás.** A szilágy-megyei Balla községben az elmúlt héten *Balla Márton* ottani lakos lélekcsakadva rontott be

a község házára és előadta, hogy a postást vérbe fagyva találta az országúton a hóban. Üres táskáját el is hozta. Erre a jelentésre *Rob László* körjegyző táviratban értesítette a csendőrsőket és a zilahi királyi ügyészséget, aztán többedmagával kiment a helyszínére. A postás, a kinek fején seb volt, akkorra már föleszmélt és elmondotta, hogy az uton két ismeretlen ember megszólította s kenyeret kért tőle. Azt válaszolta nekik, hogy ő utas ember, tehát nincs kenyerre. Alig tett két lépést, az egyik utonálló hátulról fejbévágta botjával, a mire ő összeesett. Ezalatt a két rabló kifosztotta a táskáját, a melyben 1416 korona 50 fillér volt. A körjegyző gyanusnak találta ezt az előadást, különösen azért, mert a postás fejsebe annyira jelentéktelen volt, hogy attól nem ájul el egy erőteljes ember. Megérkeztek a csendőrök s folytatták a nyomozást. *Vigvári Imre* sarmasági őrsvezető bámulatos ügyességgel csakhamar földerítette a titokzatos ügyet. Megállapította, hogy a postás egy *Máté Péter* nevű ballai lakossal együtt koholta a rablóhistóriát. *Máté* egy éles szélű hasábfával kiméletesen fejbévágta társát, aztán a táskát tartalmát elrejtette házának padlásán a korpa közé. A pénzt megtalálták. A fűfángos postást és czinkostársát átkísérték a zilahi ügyészségre.

— **megesonkitott Festetich-szobor.** Keszthelyről jelentik, hogy *Festetich György* nemrég leplezett szobra ellen durva kezek aljas merényletet intéztek. A szobor egyik melékalkakjának, az aratást ábrázoló alaknak a kezében levő kaszákat és a *Festetich* czimerben levő golyát ismeretlen tettesek letörték és magukkal cipelték. A merénylet karácsony estéjén, az éjféli mise alatt történt. A nyomozás megindult.

— **Kirabolt adópénztár.** A fogarasmegyei Vaád községben az egész hónapban lázasan folytak az adóbehajtási munkálatok. Naponta tetemes összegek kerültek az adópénztárba, melyet évek hosszú sora óta közmelegedéssel kezelt *Wornika Atyim* községi pénztáros. A múlt héten, mikor a pénztáros elhagyta a pénztári helyiséget, véletlenül a pénztári szekrényben felede a kulcsot. Ezt a kínálkozó alkalmat valóban ki is használták a kasszaőrök, akiket a pénztáros nem ismert. — fölhátrált a szék idején ovatosan behatolt a pénztári szobába s a kasszában felede a kulcsot a legnagyobb könnyedséggel nyitotta ki a szekrény ajtaját s magához véve a nov. 24-dike óta begyűlt összegeket, szépen tovább állott. Nagy volt a meglepetés reggel, mikor a pénztár ajtaját tárva-nyitva találták benne a kulcsot. Legnagyobb volt azonban *Wornika Atyim* pénztáros rémülete, mert az ő felelősségéből származott az egész szerencsétlenség s így a felelősség súlyos terhe egészen reá nehezedett. *Wornika* azonnal pénzzé tette minden vagyonát s helyreterette az elrabolt pénzt, a csendőrség pedig széleskörű nyomozást indított az ismeretlen tettes, vagy tettesek kézrekeríthetése végett. A buzgó nyomozás még nem vezetett eredményre. A község s így az állam nem károsult, mert a pénztáros helyreállította az elrabolt összegeket, de a szerencsétlen adópénztáros. *Wornika Atyim*, kit az eset lelkileg is megtört, anyagilag teljesen tönkrement s így tulajdonképpen a vaádi adópénztár kirablásának ő az áldozata.

— **Megégett gyermek.** Antal István és a felesége macsesdi lakosok egy árva gyermeket fogadtak örökbe és mivel házasságukon nem volt Isten áldása, hát úgy szerették a kis két éves Jóska fiút, mintha a saját gyermekük lett volna. A napokban az asszony sütéssel volt elfoglalva, a kis Jóska fiú pedig ott játszott a kemence torkánál. Időközben Antal Istváné a szomszédságba nézett át és a kis fiút magára hagyta, a ki oda ment a tűzhöz és ruhája tüzet fogott. Antal István vette észre a szerencsétlenséget, azonban már ő is csak a megszenesedett tetemét találta a kis Jóska fiúnak. A hatóság vétkes gondatlanság miatt vizsgálatot indított a házaspár ellen.

— **Gyilkosság.** Marosvásárhelyről jelentik, hogy véres dráma játszódott le a múlt héten Gyalakuton. *Havadi István* földmives János és *András* nevű fiaival meggyilkolták *Csombor Andrást*, a miért az egy ellenük folyamatba tett bűnperben tanuként szerepelt. A három gyilkos valószínűleg embervadászatot tartott a kiszemelt áldozat ellen. Ugyanis *Csombort* megölték a korcsmában

és ott belekötötték, ütlegelni kezdték és több késűszűrást ejtettek rajta. *Csombor* gyilkosai elől az utcára menekült, azonban a gyilkosok utána iramodtak és a mikor elfogták, újabb 15 életveszélyes sebet ejtettek rajta késekkel, úgy, hogy *Csombor holtan terült el a földön*. A csendőrség a gyilkosokat másnap letartóztatta és bekísérte a marosvásárhelyi kir. ügyészséghez.

— **Hamis bukás Sepsi-Szent-Györgyön.** *Berbenzey* és *Grünberger* kereskedelmi cég még 1898-ban körülbelül 80.000 koroná erejéig fizetéseképtelenné lett, minek következtében megnyitották ellene a csődöt és megindították a cég-tagok ellen a bűnvádi eljárást, a melynek során nagymértékű visszaéléseket konstataáltak. A kézdivásárhelyi királyi törvényszék ebben az ügyben most hozott ítéletet és úgy *Berbenzey Alajost*, mint *Grünberger Lászlót* a büntetőtörvénykönyv 414. szakaszába ütköző csalárd bukás büntetében mondotta ki bűnösnek s mindkettőt negyedfél évi fegyházra ítélte.

— **A zsidók Romániában.** Bukarestből decz. 27-iki kelettel jelentik: A szenátusban egy szenátor egy zsidó lakos honosítási kérvényének tárgyalása során azt ajánlotta, hogy a törvényhozó testület, tekintettel a zsidóknak a külföldön Románia ellen terjesztett rágalmaira, bizonyos ideig zsidónak ne adja meg a honosságot. *G. Adisteanu* szenátor szembeszállt ezzel a fölfogással. *Haret* közoktatásiügyi miniszter a kormány nevében azt mondotta, hogy nem szabad különbséget tenni az idegenek között. A törvényeket mindenkivel szemben igazságos és egyenlően kell alkalmazni. A mi a Románia ellen terjesztett rágalmakat illeti, azokkal a miniszter nem akar bővebben foglalkozni. Az igazság ki fog derülni és el fogják ismerni, hogy Románia türelmes és jóindulata mindenki iránt, még ellenségei iránt is. De nem szabad a rágalmozóknak ürügyet szolgáltatni. (Élénk helyeslés és taps.) A szenátus végül megszavazta a honosítást.

— **Tűz egy színházban.** A berendorfi *Ferencz József* színházban, melyet *Krupp Artur* gyáros építtetett munkásainak s a melyet két évvel ezelőtt királyunk jelenlétében nyitottak meg, tegnap délelőtt tűz támadt s a nézőtér nagy részét elpusztította. A színházban délután a *Boccaccio* előadására készültek s délelőtti próbát is tartottak, a melynek tizenkét órakor lett vége. Háromnegyed egy óra tájban azután egyszerre észrevette a fűdiszmester, hogy a földszinti első padsorokból, a melyek alatt a gőzfűtés csövei vannak, láng csap ki. Azonnal telefonozott a tűzoltóságnak, a mely csakhamar ott termett és nagynehezen lokalizálta a tüzet s megmentette az épületet a teljes elpusztulástól. A tűz az egész földszinti nézőteret tönkretette s megrongálta a páholyokat és a karzatot is. A fal és a mennyezett drága freskói, tapétái és szobrászmunkája teljesen elpusztultak, a csillár pedig lezuhant. A színpad épen maradt, a mi a fűdiszmesternek köszönhető, a ki a veszedelem pillanatában hirtelen leeresztette a vasfüggönyt. A veszedelem idején nagy vihar volt s hogy a tűz kifelé ne terjedhessen, az összes ajtókat be kellett zárni. E miatt iszonyu füst volt az épület belsejében s némely helyen szinte lehetetlenné tette az oltást. *Krupp* kijelentette, hogy a színházat, a melyet annak idején a *Fellner* és *Hellner*-cég épített, restaurálni fogja.

TÁVIRATOK.

A kiegyezési tárgyalások.

Bécs, decz. 28. A Sacher-szállodában ma délután *Szél Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László* pénzügyminiszter, *Körber* és *Böhm-Bawerk* osztrák miniszterek fél 2 órától egész 5 óráig tanácskoztak.

A tárgyalásokat holnap folytatják.

Bécs, decz. 29. *Szél Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László* pénzügyminiszter, *Körber* és *Böhm-Bawerk* miniszterek és az összes szakelőadók ma délelőtti újból folytatták a tegnapi megkezdett tárgyalásokat.

Osztrák politikai körökben bizonyosra veszik a kiegyezés megkötését.

Seefried Ottó gróf.

Budapest, decz. 29. A király Seefried Ottó bárót, unokájának, *Augusztá* bajor hercegnőnek férjét, grófi rangra emelte. Seefried ma táviratozott Rózsahegyre, hogy holnap vadászat céljából odaérkezik s a táviratot már mint gróf írta alá.

Bartók Lajos állapota.

Budapest, decz. 29. Bartók Lajos állapota egyre súlyosbodik. A közélet számos kitűnősége naponta érdeklődik a nagybeteg író hogyléte iránt.

Új német nagykövet.

Bécs, decz. 28. Az újonnan kinevezett német nagykövet, Wedel gróf, ma ide megérkezett.

A Humbert-család.

Madrid, decz. 28. Humberteket tegnap este 8 óra 15 perckor Franciaországba szállították.

Páris, decz. 29. A Humbert-család ma vasuton, rendőri kísérettel ide érkezett.

A pályaudvaron számos kíváncsi ember segített össze, kik várták Humberték megérkezését. A városba történt szállítás alkalmával a néptömeg fütyüléssel és szidalmakkal kísérte Humberték kocsiját.

Inezidens nem történt, mert nagyszámú rendőrség volt kirendelve.

Családi dráma.

Budapest, decz. 29. Novák Ferencz budapesti iparos ma reggel meglette a tőle elváltan élő Klimek Lidiát. Kérte az asszonyt, hogy jöjjön hozzá vissza. Az asszony kijelentette, hogy szülei kitagadnák, ha ezt megtenné. Erre Novák revolvert rántott elő s az asszonyra lőtt, a ki megsebesült, de nem halt meg. Novák halántékán lőtte magát és szörnyet halt.

Vonatösszeütközés.

Tosonto, decz. 28. A London melletti vonatösszeütközésnél 30 ember az életét vesztette és 25 súlyosan megsebesült.

A Mont Pelée.

Szt Thomas, decz. 28. A ma ide érkezett Newington gőzhajón hírül hozzák, hogy a Pelée vulkánjai újból kitörték. Részletek hiányoznak.

Bányászserencsétlenség.

Bachunt, (Oroszország) decz. 28. Az Anna-szénbányában tegnap tűz ütött ki, minek következtében 80 bányász az aknában odaégett. Husz munkásnak sikerült megmenekülnie.

Művészet.

* Vasárnapi előadások. Délutáni előadásban nagyszámú közönség előtt Kacziány Géza *Rozsályi malom* című népszínműve került színre tegnap. A darab jó humorral megírt jelenetei sokszor keltettek harsány kacagást a nézőtéren. Általában élénk érdeklődés és tetszés kísérte most is végig a jóízű magyarsággal írt régi történetet. A szereplők közül Sugár Aranka tüzzel pattant parasztemenyeskéje temperamentumos játékával és szép dalaival aratott nagy tetszést és sok tapsot.

Jankó Abigél kedves bájjal és frissességgel játszotta meg a növendékleány szerepét. A férfiak Kassai, Megyeri, Szakács, Papp Miska, Dezséri Mátrai kedvvel és ötletesen játszottak s kis szerepében Miklósi Margit most is kitűnt. Este „Bukow a székelyek hóhéra” című darabot adták a már ismert szereposztásban.

* A doktor ur. Molnár Ferencz nagy sikert aratott bohózatából naponként folynak a próbák. A pénteken bemutatóra kerülő bohózat czimszerepét Mátrai játsza. De kitűnő szerepük lesz a darabban Kassainak, Pappnak és Dezsérinek is. A bohózat egyik legkiválóbb alakját, egy budapesti betörőt, Megyeri igazgató játsza. A hölgyek közül T. Halmi Margit, Váradiné és Hegedüs Szerafin jutottak jó szerepekhez.

* II. Rákóczy Ferencz fogságával, Szigligeti történelmi drámájának előadásával kezdik meg csütörtökön este az új évet. A dráma főszerepeit Szakács, Szentgyörgyi, Tompa, Papp, Dezséri és Tóvölgyi Margit fogják játszani.

* A csókon szerzett vőlegény csütörtökön délután kerül színre Szabó Mariskával a fő női szerepben.

* A Nemzeti Szalon megnyitása. A Nemzeti Szalon téli kiállítását tegnap délből nyitotta meg dr. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter. Az ünnepi alkalomra a tárlat helyiségeiben rendkívüli nagyszámú, előkelő közönség gyűlt össze, melynek soraiban ott voltak: Zichy Jenő gróf és Bohus Zsigmond báró valóságos belső titkos tanácsosok, Radács Jenő miniszteri tanácsos, dr. K. Lippich Elek min. osztálytanácsos a művészeti osztály vezetője, továbbá a kiállító művészek. Wlassics Gyula miniszter a hivatalos rövid üdvözlés után rögtön a kiállítás megtekintésére indult. Hosszan nézte a képeket és a kiállító művészek mindenikéhez volt egy-egy buzditó és elismerő szava. A miniszter végül legmelegebb elismerését fejezte ki a tárlat magas művészi színvonala és gazdagsága fölött. A minisztert, a ki másfél órát töltött a kiállításon, távozásakor a közönség lelkesen megajándékozta.

Irodalom.

** Kérelem. Incze Béla tanár felkéri mindazon t. ivartartókat, a kiknél „Tollrajzok” című kötetére előfizetési iva vannak, hogy azokat a „Magyar Polgár” kiadóhivatalába beküldeni szíveskedjenek, hogy a példányszámok kinyomatására nézve tájékoztatást lehessen nyerni.

** A magyar irodalom története. Ilyen című két kötetben megjelenő új munkának első négy füzeté fekszik elöttünk. Szerzője Acsády Ignác, kiadója az Athenaeum. Mikor új munkának nevezzük, akkor nemcsak megjelenése idejére gondolunk, hanem arra a szellemre, arra a felfogásra is, mely benne megnyilatkozik. Nem kellett az olvasónak sokat lapoznia a munka eddig megjelent részében és meggyőződik, hogy Acsády könyve semmiféle eddig megjelent magyar történethez nem hasonlítható. Egyikből sem domborodik ki olyan élesen, hogy ezt a nemzetet a benne kialakult néposztályok összessége tartotta fenn, hogy dicsőségében ép oly része van a munka bajnokainak, mint kardforgató vitézeinek. Acsády az első, ki a földmivelő jobbágyot, az ipar és kereskedelem uttorát és felvirágoztatóit, a szellem, a gondolat hőseit az őket megillető helyhez juttatja a magyarság ezeréves történetében. Egyiknek sem kedvez a másik rovására, mindegyik egy-egy színe a képnek, melyet a magyar históriáról fest, egy-egy színe, mely a többihez simul és valamennyivel nagy harmóniába olvad össze. Nemcsak azt mutatja meg Acsády, hogy mit küzdött a magyarság fennmaradásáért, hanem azt is, hogy mint használta fel a kivívott eredményeket, mint illesztett minden megszerzett követ államiságának mind magasabbra emelkedő épületébe. Megrajzolja a magyar nemzetet a harcztéren, meg otthona meghitt körében, magánéletének legjellegzetesebb vonásaiban. Majd szervező, majd fentartó, majd alkotó geniuszát csodáltatja meg velünk, a nélkül, hogy a szempontok sokfélesége, a világítás, a színek változatosága és különfélesége megzavarná történeti képének egységét. Valóban az egész magyar nemzet

története ez, nem csak felfogásában juttatván kellő helyet a nép minden rétegének, hanem feldolgozása módjában is megemlékezvén róluk. Mert mindenek egyforma élvezettel olvassák, a tudósok, a munkában feldolgozott óriási anyagnál, az eredeti kutató tanulmányok sokaságánál fogva, a laikusok pedig előadása világossága és könnyedsége folytán. Ragyogó nyelve, stílusának emelkedettsége soha sem válik a könnyű megértés akadályává. A munka értékét, a szélesebb körű olvasó közönség szempontjából, növeli aránylagos rövidsége, a kiállítás fénye, a szöveg közé szorított illusztrációk sokasága és a mű rendkívüli olcsósága, a mennyiben egy-egy füzet ára 60 fillér, az egész negyven füzetes munkának bolti ára pedig fűszve 24 korona lesz.

** Tuberkulózis címmel most jelent meg a Budapesti Szegénysorsu Tüdőbetegek Szanatórium-Egyesülete hivatalos lapjának első száma gazdag tartalommal. A gümőkór elleni védekezés módjait ismertető, kiváló gonddal szerkesztett ujság ezen a téren hézagpótló és az annyira elterjedt betegség korlátozása szempontjából rendkívül becses közleményeket tartalmaz. Az első számba Korányi Frigyes tanár érdekes bevezető cikkén kívül irtak: Müller Kálmán egyetemi tanár, dr. Tauszk Ferencz egyetemi magántanár, dr. Kuthi Dezső, a szanatórium főorvosa, dr. Fáy Aladár, dr. László Gyula és mások. Széll Kálmán miniszterelnök, méltányolva ama fontos közecélt, melyet e folyóirat hivatva van szolgálni azt az összes hazai törvényhatóságoknak körrendeletileg figyelmébe ajánlotta. A lapot dr. Kuthy Dezső és dr. Tauszk Ferencz kitűnően szerkesztik; előfizetési ára 1 korona, mely a Szanatórium-Egyesület pénztárához (Budapest, Vigadó-tér 1.) küldendő.

Értesítő.

A karácsonyi bazar összes bevétele 2338 K. 66 fill. Kiadás 591 K. 70 fill. Marad tiszta bevétel 1746 K. 96 fill. A rendező-bizottság hálás köszönetet nyilvánít mindazon urhölgyeknek és uraknak, kik a hangversenyeken részt vettek, úgymint: Gergely Giza, Garzó Adél, T. Halmi Margit, Hajdu Istvánné, Herbst Matild, Kiss Mariska, Kassai Károlyné, Nagy Józsa, Némethi Lenke, Somlyai Anna, Tarring Florence, Jankó Abigél és Jakobi Emma urhölgyeknek. Bartha Jenő, Csorba Dezső, Deák Mihály, Gaál Jenő, Horváth Győző, Hochbauer László, Kassai Károly, Kuncz Aladár, Laskay Dénes, Révfy Lajos, Rosenberger Aladár, Szabó György, Szendy István, Tribusz Gábor uraknak. Továbbá a teremben működő: Boér Rózsika, Csákány Irma, Csengeri Piroška, Fodor nővérek, Havas Sándorka, Hanga Margit, br. Kemény Róza, Kiss Margit, Klupáthy Iza, Krausz Sándorné, Krausz Dóra, Koleszár Minka, Lengyel Hedvig, Mihály Józsefné, Nagy Pálma, Péterffy Alice, Polez Rózsika, Szenyei k. a. Török Anna, Virányi Mariska, Veres Eliz urhölgyeknek. Fogadják mind hálás köszönetünket! Valamint az egész közönség, kik a nemes cél érdekében fáradoztak és áldozatkészséggel hozzájárultak az est sikeréhez. A rendező-bizottság nevében: Br. Bánffy Ernőné, elnök.

Köszönetnyilvánítás. A kolozsvári ev. ref. Szeretetház árvái karácsonyfájára adományoztak: Szilvássy Béláné 10 kor., öz. Szász Domokosné 5 kor., Molnár Károly tanár Székely-Udvarhelyről 4 kor., Demeter Kálmán ref. lelkész 1 kor., öz. Molnár Albertné 2 kor., Kovács Gábor lelkész 1 K., Szacsavay Sándor főgondnok 10 K., az „Erdővidéki takarékpénztár Baróthon” az árváknak új évi ajándékul 30 K., Juhos László kereskedő egy nagy láda narancsot és 7 kiló fügét, Kovács József kereskedő 3 drb ingblut.

Fogadják a nemesszivű adományozók nagybecsű adományaikért a Szeretetház keblé tanácsának leghálásabb köszönetét.

Adomány a siketnéma-intézet javára. Deési Albert m.-szopori nagybirtokos, vármegyei bizottsági tag 100 kor. adományt küldött Kosuth Lajos 100-ik születésnapjának emlékére a siketnémák kolozsvári intézetének. Fogadja a nemesszivű adakozó ez uton is az intézet felügyelő bizottságának s a szerencsétlen siketnéma gyermekeknek hálás köszönetét.

Nyilvános köszönet. A Szent Antal-árvák részére Kolozsvárra létesített Szt.-Antal gyermek

menedékház javára f. évi július hótól kezdődőleg mai napig következő **adományok** folytak be: K.... B.... grófné 100 kor. Névtelen 50 kor. Dr. T.... J.... né havonta 4 kor. P.... K.... havonta 1 kor. Fenichel Salamon 5 kor. M....-né Telcsről 2 kor. K.... F.... 1 kor. Dr. Hevesi Imréné 10 kor. Krizsán Péter 4 kor. M.... J.... Sz. Udvarhely 4 kor. K.... B.... grófné 4 kor. Br. Wesselényi Miklósné 100 kor. Névtelen 10 kor. W.... J.... 10 kor. P.... C.... 10 kor. V.... né 2 kor. Lomjanszky István gyűjtése Máv. alkalmazottai közt 53 kor. 60 fillér, és külön 14 kor. Külön az árvák részére felállítandó **karácsonyfára** illetve a **karácsonyi ünnepek alkalmával adakoztak**: B.... A....-né 3 kor. Dr. Szabados 1 kor. Br. Bánffy Ernőné 10 kor. Egy névtelen jóttevő 100 kor. Br. H.... K....-né 10 kor. P.... A.... né 4 kor. B.... E.... grófné 20 kor. Özv. W.... Fr....-né 20 kor. Haas Jánosné 10 kor. Gr. K.... B.... V.... 10 kor. Özv. J.... G.... né 2 kor. Többen küldtek az árvák részére élelmi czikkeket, a karácsonyfára csukorkákat, gyertyát, játékszereket stb. stb. Mindezekért hálás szívvel mond köszönetet a menedékházat kezelő bizottság és kívánja, hogy ezen nemes szívű adakozóknak a jó Isten pótolja vissza kegyes adományait. A Szt.-Antal gyermek-menedékház kezelő bizottsága nevében: Pollák Lajosné elnök. Petrán Józsefné pénztárnok.

REGÉNYCSARNOK.

Kohlhaas Mihály.

— Regény. —

Írta: **Kleist Henrik.**

Fordította: **Mikes Lajos**

(Utánnomlás tilos.)

(19)

(Folytatás)

A lovag, a ki körüljárta a taligát s a nyomorú gebéket, a melyek majd összeroskadtak, megszemlélte, zavartan azt bebotte: ezek nem azok a lovak, a melyeket Kohlhaastól elvett. De Kunz ur, a kamarás, néma dühhel telt pillantást vetve feléje, a mely ha vasból lett volna, a lovagot okvetlenül földre sujtja, kitérte köpenyét, hogy nyakláncza és rendjelei kiragyanak, azután odalépett a peczérhen s megkérdezte, ezek-e azok a lovak, a melyeket a wilsdrufi juhász eladott s a melyeket tronkai Venczel lovag, a lovak gazdája, az odaváló bíróságok útján kerestetett?

A peczér, a ki kezében egy veder vízzel, éppen abban fáradt, hogy a taliga elé fogott kővér, húsos lovát megittassa, odavetette: — A feketék?

Azután letette a vedret, kivette a ló szájából a zablát és így szólt: — a saraglyához kötött feketéket a hainicheni kondástól vettem. Honnan szerezte őket ez, vajjon a wilsdrufi juhásztól-e, azt nem tudom.

Majd újra felvéve a vedret s térdre és a rud közé támasztva, hozzátette még: hogy neki a wilsdrufi törvényszolga hagyta meg, hogy a lovakat hozza el Drezdába, a tronkai urak házába; de annak a loagnak, a kihez utasította, Kunz a neve.

Ennyit mondván, megfordult a vederrel s a fenekén maradt vizet kiöntötte az utca közepére.

A tömeg gunyos pillantásokkal méregette a kamarást, ki sehogysem bírta venni a ficzkót, a ki érzéketlen buzgalommal véghezvitte a dolgát, hogy rátekintsen. Végre kijelentette, hogy ő tronkai Kunz kamarás, a két ló pedig, a melyet hozzá kell szállítania, öcsésének, Venczel loagnak a két ló s egy szolgája, a ki a

tronkai vár égése alkalmával megszökött velők, a wilsdrufi juhásznak adta őket, eredetileg pedig Kohlhaas lócsiszárnak a lovai voltak. Megkérdezte a ficzkót, a ki nadragját felhuzva, szétterpesztett lábbal állt előtte, vajjon tud-e mind erről? s vajjon a hainicheni kondás nem a wilsdrufi juhásztól, vagy más olyan embertől szerezte e a lovakat, a ki a juhásztól vette őket? mert ezen fordul meg az egész dolog.

A peczér, a ki kocsija mellé állt és csapolt, kijelentette, hogy őt azért rendelték Drezdába a lovakkal, hogy a tronka-várbeliek házában megkapja értük a pénzét. A mit össze-vissza beszélnek, azt ő nem érti és hogy vajjon a hainicheni kondás előtt Péteré vagy Pálé volt-e a két ló vagy a wilsdrufi juhászé, az mindegy, mert nem lopott jószágról van szó.

Igy szólván, ostorát széles vállára vetve, beballagott egy közeli kurta kocsmába, hogy reggelizzen, mert nagyon éhes volt.

A kamarás a kinek sejtelve sem volt róla, mit csináljon a lovakkal, a melyeket a hainicheni kondás adott el a döbbleni peczérnek, az esetben, ha a lovak nem azok, a melyeken az ördög végigszántotta a szász földet, félrevonta egy szóra Venczel lovagot. De mikor ez ápadtan, remegve azt mondta, legjobb volna megvenni a lovakat, akár Kohlhaas lovai, akár nem: akkor a kamarás, elátkozva azt is, a ki Venczelnek életet adott, köpenyét visszahajtotta s visszavonult a tömegből, nem tudva, mitévő legyen.

Ekkor történt, hogy Wenk báró, a kit jól ismert, éppen arra lovagolt. A kamarás megállította s föltéve magában, hogy nem tágit a helyről, mert a csöcselék gunyosan tekintgetett rá és zsebkendőbe fojtván röhögését csak az ő távozására várt, hogy habozni kezdjen annak kérése Wenk bárót, nézzen be Wrede grófhöz és ennek közbenjárásával teremtsen elő Kohlhaast a lovak szemügre vétele végett.

Történt, hogy Kohlhaas éppen a kancellár szobájában volt, mert a lützeni letét dolgában felvilágosításokat kívántak tőle s ezért egy portolással odahívták, mikor a báró belépett a kancellárhoz. Wrede gróf bosszankodva felállt a székről s a lócsiszárt, a kit a báró nem ismert, kezében egy csomó irással magára hagyta. A báró elmondta, milyen zavarban van a két tronkai lovag.

A döbbleni peczér a wilsdrufi bíróságok hiányos megkeresésére megjelent a városban két lóval, a melyek oly kegyetlen állapotban vannak, hogy Venczel lovag nem meri bennök Kohlhaas lovait felismerni. Megvennék ugyan a lovakat a peczértől s megpróbálnák a lovagok istállójában helyrehozni őket; de előbb szükséges volna, hogy Kohlhaas személyesen megnézzé a lovakat és megállapítsa, vajjon az övé-e vagy sem.

Légy kegyes ennélfogva, végezte szavait a báró és hozad el az örséggel házából a lócsiszárt a piacra, a hol a lovak állnak.

A kancellár, levéve orráról pápaszemét, kijelentette, hogy a báró kettős tévedésben leledzik; az első tévedése az, hogy azt hiszi, hogy a szóban forgó körülményt csak Kohlhaas személyes közbenjöttével lehet megállapítani; a második tévedése az, hogy azt képzei, hogy neki a kancellárnak joga van Kohlhaast örséggel oda vitetni, a hová a loagnak tetszik.

Ezután bemutatta a bárónak a lócsiszárt, a ki a háta mögött állt s miközben leült és újra feltette a pápaszemét, felszólította a bárót, hogy kérelmével forduljon közvetlenül Kohlhaasához.

Kohlhaas, a ki egy mozdulattal el nem árulta, mi ment végbe lelkében, kijelentette,

hogy hajlandó a bárót elkísérni a piacra s ott a lovakat, a melyeket a peczér a városba hozott, megszemlélni. Miközben a báró meghökkenve oda fordult hozzá, Kohlhaas újra a kancellár asztalához lépett s miután tárcájából átadott neki néhány írást a Lützenben levő leltétre vonatkozólag, elbúcsúzott tőle.

A báró, a ki fülíg pirulva az ablakhoz ment, szintén elbúcsúzott s azután Kohlhaassal együtt a meissen herceg három kirendelt katonájának a kíséretében, nagy tolongás közepette, visszament a vártérre.

Kunz ur, a kamarás e közben több köréje sereglett barátjának ellenvetése daczára, helyén maradt a peczér kocsijával szemben a tömegben. A mint a báró a lócsiszárral együtt megérkezett, a kamarás azonnal odafordult Kohlhaas-hoz s kardját gögösen hóna alá csapva, felszólította Kohlhaast, nyilatkozzék, vajjon a kocsihoz kötött lovak az övé-e?

A lócsiszár, szerényen megemelve kalapját a kamarás előtt, a kit nem ismert, a nélkül, hogy felelt volna neki, valamennyi lovas kíséretében a peczér taligájához lépett. A lovakat, a melyek fejüket lelógatva alig álltak a lábukon s a szénából, a mit a peczér eléjük rakott, nem is ettek, minthogy tizenkét lépésnyi távolságból, a hol megállt, futólag szemügyre vette, azután visszafordulva, újra a kamaráshoz így szólt: — Nagyságos ur! a peczér igazat mondott; a taligájához kötött lovak az én lovaim.

Ezután körülnézve az urak csoportján, kalapját újra megemelte s a három fegyveres kíséretében eltávozott.

A kamarás e nyilatkozatra gyors léptekkel, úgy, hogy sisakfogója is megremegett belé, a peczérhez lépett s egy pénzzel telt erszényt dobott eléje. Mialatt a peczér egy ólomfésűvel haját homlokából visszasimította és a pénzt nézegette, a kamarás ráparancsolt egyik szolgára, hogy oldja el a lovakat és vezesse haza.

(Folytatása következik.)

Közgazdaság.

× **Pályázati hirdetmények** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához újabban a következő hirdetmények érkeztek: 1. A m. á. v. budapest-jobbparti üzletvezetőségétől: gázolaj, kátrány eladásra (1903. január 16.). 2. A m. kir. áll. vasgyárak központi igazgatóságától: takaróponyvák és hajtósíjak szállítás biztosítására (1903. január 15.). 3. A szamosvölgyi vasut r. t. igazgatóságától: 1903. évi anyag- és szerszámszükséglet biztosítására (1903. február 5.). Ezen hirdetmények a kamara irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet 81. (páratlan) szám.

Kolozsvártt, kedden, 1902. december 30-án.

A SZEVIILLAI BORBÉLY.

Vig opera 2 felvonásban. Zenéjét írta: Rossini. Fordította: Szerdahelyi József.

Kezdete 7 órakor, vége fél 10 után.

Heti műsor:

Szerda: Lumpacius. (b. 82. sz.)
(d. u.: A csókon szerzett vőlegény.)
Csütörtök: (este: II. Rákóczy F. fogsága. (b. 83. sz.)
Péntek: A doktor ur. 1-ör. (b. 84. sz.)
Szombat: A doktor ur. (b. 85. sz.)
(d. u.: Karácsonyi álom.)
Vasárnap: (este: A doktor ur. (b. 86. sz.)

Szerkesztőségi telefon-szám 49.

Kiadóhivatal- és nyomdal-telefon szám 364.

Sz. 110909/II—1902.

773 1—1

Gabonaeladási hirdetemény.

A kisbéri, bábolnai és mezőhegyesi ménes-birtok, a gödöllői korona-uradalom, a kolozs-tordai ménes-gazdaság, a bukinpalánkai csikó-telep és a silingyiai m. kir. bér gazdaság, valamint a kolozs-karai, maros-ludasi, fehéregyházi és alsó-felső-detreheri telepítési birtokok 1902. évi terméséből az alább megjelölt gabonafélék eladása czéljából **1903. évi január hó 7-én és 1903. évi márczius hó 4-én délelőtt 11 órákor** a vezetésem alatt álló ministerium tanácsstermében zárt írásbeli ajánlatok útján nyilvános versenytárgyalás fog megtartatni.

Eladásra kerül az 1903. évi január hó 7-én megfartandó tárgyaláson:

27.915 métermázsa buza,	
600 „	rozs,
1850 „	árpa,
2240 „	zab és
87 „	repcze,

1903. évi márczius hó 4-én pedig:

22.350 métermázsa buza.

Az eladásra kerülő termények az említett birtokok magtáraiban, a minták, valamint a részletes eladási feltételek pedig úgy a vezetésem alatt álló ministeriumban a gazdasági főigazgatónál, (II. em. 81. sz.) mint az említett birtokokon bármikor megtekinthetők.

Az ajánlatok a részletes eladási feltételekben felsorolt tételekre külön-külön teendők.

Budapest, 1902. december 23.

M. kir. földmívelésügyi Minister.

Magyar kir. államvasutak Üzletvezetőség Aradon.

34432—1902. sz.

763 1—1

Pályázati hirdetemény.

A magyar kir. államvasutak Arad állomásán levő **pályavendéglő** bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdetjük.

A bérlet 1903. évi május hó 1-ével kezdődik és tart ezen időponttól számított 3 éven át, vagyis 1906. évi április hó 30-ig.

A bérleti feltételek a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában — a rendes hivatalos órákban — megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat az aradi pályavendéglő bérletére” feliratu borítékba zárt ajánlatok lepecsételve 1903. évi **január hó 20-án déli 12 óráig** alólirott üzletvezetőség általános (I) osztályánál nyújtan-dók be.

Bánatpénz fejében 300 kor., azaz háromszáz korona készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb 1903. évi január hó 19-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő, táviratilag tett, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon — a bérösszegre való tekintet nélkül — történik.

Aradon, 1902. december hó 11-én.

Az üzletvezetőség.

(Utánnnyomás nem díjaztatik)

**Intelligens, jó föllépésű
utazókat és helyi ügynököket**

(nőket is)

771 3—3

magas jutalékkal alkalmaz a

„**Korvin Mátyás**” Erdélyi Könyvkereskedő
Részvénytársaság
Kolozsvárt, Szentegyház-u. 1. sz. (Státus-palota.)

VILÁGPANORÁMA

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3. sz.

Közkívánatra

szerdán, decz. 31 ig bezárólag lesz látható

Sátogatás

New-Yorkban.

Belépti díjak: felnőttek részére 40 fillér. Tanulók, gyermekek és katonák, őrmestertől lefelé 20 fillért fizetnek. 1902. 64—*

Jegyek előre válthatók MÜLLER utóda Somlyay M. üveg-kereskedésében Kossuth Lajos-utca 4. sz. Egy jegy 30 fillérjével.

Egy-egy képsorozat nem ismételtetik.

Karácsonyi vásár!!

ÁR-KIVONAT:

746 11—11

6 személyre étkezéslet gyönyörű színekben f. 7:50
6 „ tea-készlet gyönyörű színekben. f. 5—
6 „ kávé-készlet gyönyörű színekben. f. 4:15
1 pár angol vagy porcellán tea-csésze 25
1 „ „ „ kávé-csésze 20
6 drb. metszett vizes-pohár 50
12 drb. aczél evő-eszköz, kés és villa . f. 2—
1 koronás disztárgyak nagy választékban.
Nász- és alkalmi ajándék-tárgyak.

— Francia mozgó-babák. —

Baba-javítások elvállaltatnak.

— Gyermekek-játékok. —

Müller utóda Somlyai

Kolozsvárt, Kossuth L. u. 4. sz.

KOLOZSVARI

**Takarékpénztár és Hitelbank
Részvénytársaság.**

Alaptőkéje 1.200.000 korona teljesen befizetve.

Tartaléktőkéje 204.144 korona 89 fillér.
Betétek könyvecskékre, pénztárjegyekre és folyószámlákra K. 9.011.613/20.

Irodák:

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 7. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre vagy folyószámlára és azokat **felmondás** nélkül fizeti vissza.

Váltókat, utalványokat, checheket és ki-sorsolt értékeket legolcsóbb feltételek mellett számítol le.

Jelzálogos kölcsönöket előnyös tör-lesztési módzatok mellett nyújt kolozsvári há-zakra és földbirtokokra.

Előleget ad értékpapírokra.

Értékpapírokat, érmekeket legelőnyösebb árfolyamon vesz és elad saját és idegen számlára.

Zálogháza (bejárat a király-utca felől) délelőtt 8—12-ig, délután pedig 3—5-ig áll a közönség rendelkezésére és előleget ad ékszerekre és ingóságokra.

Áruraktársaiban (a pályaudvar mellett) igen jutányosan és szakszerűen kezeli a betárolt árukat és azokra a legelőnyösebb feltételek mel-lelt előleget ad. 718 7—*

Ugyanott:

**The Gresham Életbiztosító Társaság
Vezérügynöksége.**

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 7. szám.

Magyar Polgár nyomdája

Kolozsvárt

Tulajdonos: AJTAI K. ALBERT.

Irodalmi művek
Füzetek
Hetli lapok
Isk. értesítők
Részvények
Zárszámadások
Táblázatok
Oklevelek
Üdvözlő iratok
Báli meghívók
Tánczrendek
Körlevelek
Számlák
Czégkártyák
Árjegyzékek
Névjegyek
Plakátok.

Már 1882. év óta fennálló és az összes magyar vidéki nyomdák között általán elsőrangúnak elismert, a legmodernebb anyagokkal dúsan felszerelt

Könyvnyomda,

mely különösen alkalmas minden olyan nyomtatványok előállítására, melyek-nek az izléses külső, belbecsét is emelni van hivatva; de éppen olyan csinnal és lehető jutányos árban készít minden-nemű más egyszerűbb nyomtatványokat is és mindezeknek nemcsak csinos, hi-bátlan, hanem gyors előállításáért is felelősséget vállal.

Vidéki megrendeléseket legpontosabban teljesít.